

ZELENÁ KRV

Časopis Strednej odbornej školy lesníckej v Tvrdošíne

Novinky zo života školy

Mnoho rôznych súťaží a aktivít

Z praxe

Maturita a záverečné skúšky

Slovenská príroda

Číslo 2, školský rok 2024/2025

SÚŤAŽ V MODELOVANÍ SÚČIASTOK

Dňa 5.2.2025 sa piati žiaci školy zúčastnili súťaže v modelovaní súčiastky v programe Solidworks, ktorá sa konala v Košiciach. V konkurencii 40 žiakov z desiatich škôl sme sa umiestnili na peknom 14. a 15. mieste. Gratulujeme k úspechu!

TRESTNOPRÁVNA ZODPOVEDNOSŤ

V rámci prevencie proti nežiadúcim formám správania sa každoročne na našej škole uskutočňujú preventívne programy v spolupráci s **Policajným zborom Slovenskej republiky**.

Npor. Mgr. Virgínia Šimánková v rámci programu „NESTAŇ SA PÁCHATEĽOM“ oboznámila žiakov o trestnoprávnej zodpovednosti. Objasnila riziká a negatívne dôsledky rôznych foriem ich konania, ktoré môžu vyvolať trestnoprávne následky. Žiaci tak mali možnosť získať nové informácie z pohľadu trestného práva na určité skutky a možnosť ich páchania mladistvými.

VALENTÍNSKA KVAPKA KRVI

19.2.2025 sa na našej škole v spolupráci s NTS Martin konala Lesnícka kvapka krvi. Darovať krv sa rozhodlo 45 darcov (príkladom išli aj zamestnanci školy) a z toho neuveriteľných 24 prvodarcov aj z radov našich žiakov. Sme na Vás pyšní, ďakujeme.

LYŽIARSKY VÝCVIK

V dňoch od 10 do 14.02.2025 sa naši žiaci prvých ročníkov zúčastnili lyžiarskeho výcviku v stredisku Janovky Zuberec v dennom režime. Niektorí sa niečo nové naučili, niektorí zdokonalili, ale hlavne si osvojili techniku a pravidlá lyžovania na zjazdovke.

ODBORNÁ EXKURZIA

Dňa 12.03.2025 sa konala odborná exkurzia na území urbáru Malatiná. Exkurzie sa zúčastnili žiaci III.A, II.A odborov mechanizátor lesnej techniky a mechanik opravár pre lesné stroje a zariadenia a žiaci I.C triedy operátor lesnej techniky. Mali sme možnosť vidieť prácu vývoznú kolesovú súpravu s trakčným navijakom a tiež to, ako pracuje harvester v prebierke.

MLADÝ ZVÁRAČ

Dňa 18.3.2025 sa konala na SOŠ technickej v Tlmačoch súťaž Mladý zvarač, na ktorej sa zúčastnilo 16 škôl z Maďarska, ČR a SR. Súťaže sa zúčastnili 2 naši žiaci - Pavol Pilarčík zo 4.B a Andrej Štrbka z 3.A. V metóde 135 súťažilo 30 zvaračov. P. Pilarčík sa umiestnil na 6. mieste a A. Štrbka na 17. mieste.

ČITATEĽSKÁ GRAMOTNOSŤ

Okrem získavania vedomostí a rozvíjania odborných pracovných zručností si naši žiaci rozvíjajú aj komunikačné a čitateľské zručnosti. Po triednych kolách sa na našej škole uskutočnilo školské kolo, ktorého víťazmi sa stali 1. František Joňák 2.C, Patrik Večerek 4.C a 2. Martin Patek 4.C.

MAREC MESIAC KNIHY

Pri tejto príležitosti sme so žiakmi 1.C, 2.C, 3.C, 3.B navštívili Mestskú knižnicu v Tvrdošíne, kde sme sa rozprávali o knihách a spoločne sme plnili rôzne úlohy, pri ktorých si žiaci rozširovali slovnú zásobu, komunikačné zručnosti, ale aj vedomosti z rôznych oblastí.

PÍŠOMNÉ MATURITNÉ SKÚŠKY

V dňoch 11. a 12. marca 2025 naši štvrtáci skladali skúšku dospelosti z predmetov slovenský a anglický jazyk. Po úvodnom príhovore pána riaditeľa a predstavení maturitnej komisie sa maturanti odobrali do učební, kde absolvovali písomnú formu maturitnej skúšky.

IDEATON

Ideaton je jednou z najväčších aktivít Sekcie pre mládež ŽSK, ktoré počas roka usporadúva. 3.4.2025 už od 8:00 hod v Sobášnom paláci Bytči sa vzduchom niesli nápady a myšlienky mládeže, ktoré pretvárali tímy na hotové riešenia. Cieľom bolo nájsť nové a inovatívne spôsoby na zvolenú tému. Našu školu reprezentovali Ján Šálka, Lukáš Šinál, Jakub Garbiar a Martin Patek.

ODBORNÝ VÝCVIK

Na odbornom výcviku si žiaci 1.D okrem iného pripomínajú prichádzajúce sviatky jari a v rámci tematického celku „ručné spracovanie kovov a dreva“ vyrobili jeden zo symbolov Veľkej noci - zajaca. Tieto výrobky skrášľujú priestory našej školy.

ZLATÝ POHÁR LINDE

Vo Frýdku Místku sa v dňoch 15. -16. apríla 2025 konal 26. ročník medzinárodnej zvaračskej súťaže žiakov stredných škôl o Zlatý pohár LINDE 2025 , ktorého sa zúčastnili aj náš žiak Pavol Pilarčík.

ERASMUS MEDZI ŠKOLAMI

Dňa 25. 04. 2025 žiaci SOŠL začali realizovať projekt Mládežníckeho parlamentu - Erasmus medzi školami. Hostiteľom bola Spojená škola v Nižnej. Cieľom projektu je posilniť spoluprácu medzi školami a študentmi z rôznych škôl, vymieňať si skúsenosti... Za SOŠL sa akcie zúčastnili: Andrej Šinál, Patrik Patek, Juraj Pučať, Michal Ondřík, Peter Štober.

STAVANIE MÁJOV

Mesiac máj sa viaže k obdobiu lásky, energie a zrodu nového života. Znakom sily a rastu je májová zeleň na poliach, lúkach a záhradách. Stavanie mája bola úloha mladých mužov a je výrazom úcty a lásky k dievčaťu. Žiaci Strednej odbornej školy lesníckej v Tvrdošíne s hrdosťou dodržiavajú stavanie májov pre dievčatá, ktoré sa vzdelávajú v školách v meste.

PREDNÁŠKA KONZULTANTIEK Z VŠZP

Dňa 14.5.2025 sa žiaci 2.C, 3.D, 4.B a 4.C zúčastnili prednášky so zamestnankyňami VŠZP. Vypočuli informácie o tom, čo všetko je potrebné vybaviť a zabezpečiť po skončení strednej školy v oblasti zdravotného poistenia.

ZÁVEREČNÉ SKÚŠKY

Všetko má svoj začiatok a koniec. Tak je to aj so štúdiom. V dňoch 17. – 18.06.2025 absolvovali žiaci z 3.A triedy záverečné praktické a teoretické skúšky, ktoré všetci úspešne zvládli.

Chlapci, srdečne Vám blahoželáme!

SLÁVNOSTNÉ VYRADENIE ABSOLVENTOV 3.A

Po úspešnom absolvovaní záverečných skúšok sa dňa 20.06.2025 konalo slávnostné vyradenie absolventov 3.A triedy. Na úvod sa žiakom prihovoril riaditeľ školy Ing. Viliam Gerčák a triedna učiteľka Mgr. Zuzana Gregorcová, PhD. Chlapci si prebrali doklady a nasledovala rozlúčka s učiteľmi a spolužiakmi.

Chlapci, prajeme Vám všetko najlepšie do života, veľa šťastia

MEDZINÁRODNÝ DEŇ LESOV

V ROKU 2012 VALNÉ ZHROMAŽDENIE OSN VYHLÁSILO 21. MAREC ZA MEDZINÁRODNÝ DEŇ LESOV (INTERNATIONAL DAY OF FORESTS – IDF). TENTO DEŇ JE URČENÝ NA OSLAVU A ZVYŠOVANIE POVEDOMIA O VÝZNAME VŠETKÝCH TYPOV LESNÝCH EKOSYSTÉMOV. KAŽDÝ ROK SÚ V RÁMCI TOHTO DŇA KRAJINY VYZÝVANÉ, ABY NA LOKÁLNEJ, NÁRODNEJ A MEDZINÁRODNEJ ÚROVNI ORGANIZOVALI AKTIVITY, AKO SÚ NAPRÍKLAD KAMPANE NA VÝSADBU STROMOV A VYVÍJALI ÚSILIE SMERUJÚCE K OCHRANE LESOV.

Lesy poskytujú bohaté ekosystémové služby a sú zdrojom živobytia pre približne 2,5 miliardy ľudí na celom svete. Svojimi funkciami prispievajú k zvyšovaniu našej životnej úrovne. Zabezpečujú nám čistý vzduch a vodu, potraviny, palivo, liečivá a sú zdrojom príjmov. Pobyt v prírode pomáha posilňovať náš imunitný systém, znižuje krvný tlak, znižuje stres a zlepšuje náladu. Ak sú lesy zdravé a správne spravované, majú výrazny vplyv na zdravie našej planéty tým, že zmiernujú dopad klimatickej zmeny, chránia biodiverzitu a zvyšujú odolnosť voči prírodným katastrofám.

Lesy pokrývajú 31 % všetkej pôdy a sú najväčším suchozemským pohlcovačom uhlíka, ktorý každoročne absorbuje približne dve miliardy ton CO². Celosvetovo pochádza z lesov 76 miliónov ton potravinárskych výrobkov, z ktorých 95 % je rastlinného pôvodu. Mnohé lieky, na ktoré sa spoliehame, pochádzajú z lesov. Rastlinné lieky predstavujú 25 % liečiv používaných v rozvinutých krajinách a až 80 % liečiv v rozvojových krajinách.

Odhaduje sa, že 75 % dostupnej sladkej vody na svete pochádza z lesných povodí a 80 % všetkých suchozemských druhov je závislých od lesných ekosystémov. Ak sú lesy zdravé, môžu pôsobiť ako nárazníkové zóny pri silných búrkach a ďalších prírodných katastrofách.

Ak chceme zdravú budúcnosť pre ľudí a našu planétu, je nevyhnutné zvrátiť trend úbytku lesov a zastaviť odlesňovanie. Preto je témou tohtoročného Medzinárodného dňa lesov 21.

marca 2023 "**Lesy a zdravie**". Od krokov, ktoré dnes podnikneme závisí osud svetových lesov a zdravie budúcich generácií.

Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo vydala publikáciu *Forests for human health and well-being*

<https://www.fao.org/3/cb1468en/cb1468en.pdf>

Táto publikácia ponúka príležitosť nahliadnuť na súvislosti medzi lesnými ekosystémami, výživou a zdravím v rôznych kontextoch (najmä vo vidieckom a mestskom prostredí) a prezentuje príklady osvedčených postupov a návrhov. V závere sa uvádza súbor globálnych odporúčaní určených tvorcom politik, ktoré majú slúžiť ako zdroj inšpirácie pre ďalšiu podporu medzisektorových prístupov pri tvorbe projektov, programov, najmä v oblasti lesného hospodárstva, potravinovej bezpečnosti, výživy a zdravia.

Neregulované odlesňovanie, lesné požiare, suchá, škodcovia a niekoľko ďalších faktorov predstavujú pre lesy vážnu hrozbu. Ak sa nebudú dať kontrolovať, ovplyvnia nielen klímu, ale budú brániť aj prosperite a blahobytu súčasných a budúcich generácií.

Zvyšovanie povedomia o tom, že lesy sú nevyhnutné pre blaho všetkých ľudí a vytváranie prostredia, v ktorom môžu ľudia využívať funkcie lesov, môže pomôcť zmeniť vzťah k týmto ekosystémom, najmä dnes, v rýchlo sa urbanizujúcom svete.

Zdroj: Internet

LESY SÚ OHROZENÉ A POTREBUJÚ NAŠU POMOC.

**Zhruba 14 miliónov
futbalových ihrísk sa stratilo
v dôsledku odlesňovania.**

ŠTÁTNA
OCHRANA PRÍRODY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

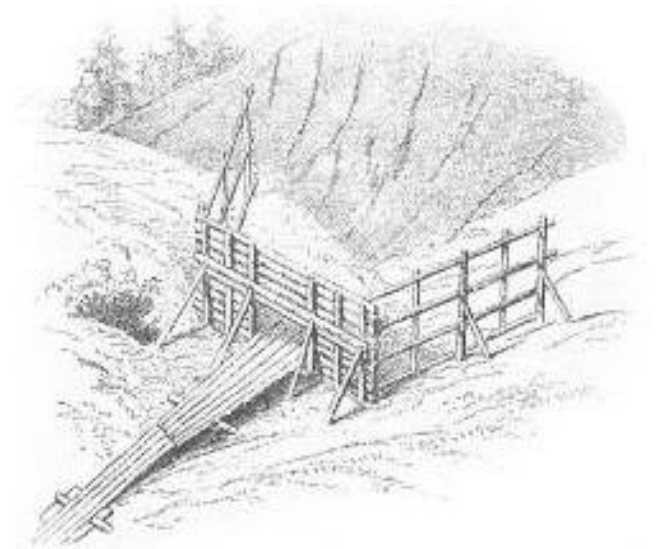
HISTÓRIA SLOVENSKEHO LESNÍCTVA

S pribúdajúcimi stáročiami a zväčšujúcim sa počtom obyvateľov lesov natoľko ubúdalo, až na koniec počas stredoveku boli vytlačené do typických lesných stanovišť. Ubúdali takým rýchlym tempom, že ich bolo potrebné chrániť. Regeneračná sila prírody už nestačila. Slováci museli prežiť veľa vojen, útrap a politických premien od 14. do 18. storočia. Slovensko do 19. storočia treba chápať ako samostatný celok, ohraničený svojimi lesmi, horami, vrchmi a južne Dunajom a Tisou, teda osobitným zemepisným útvarom vo svojich bývalých hraniciach. Lesníctvo na Slovensku, ktoré sa vyvíjalo popri baníctve, má bohatú minulosť i tradíciu. Základné formy prvovýroby a tým i začiatocnícke teoretické lesnícke znalosti vznikli na Slovensku (samostatne ohraničenom geografickom celku) v rozsiahlom lesnom majetku uhorského panovníka 11. storočia, keď sa zakorenilo kresťanské učenie.

V roku 1350 vyhlásil vtedajší panovník Karol IV (MAIESTANS CAROLINA), že „všetko vyrúbané sa musí opäť zalesniť“. V roku 1425 vydáva Žigmund nariadenie o povinnosti starať sa o les. Začiatok hospodárenia v lesoch sa uvádza rokom 1426, keď Žigmund vydal poriadok na využívanie lesov pre banícke účely. Tieto smernice zaviedli poriadok pri využívaní lesov, formou rúbaniska a ochranu lesov pre zabezpečenie trvalého úžitku. Vo vývine hospodárenia v slovenských lesoch má revolučný význam Banskobystrický lesný poriadok, 1565

vydaný Maximilianom II. V ňom sú zahrnuté všetky lesnícke vedomosti o ťažbe dreva a jeho plavenia. Pre pestovanie lesov ponechanie žiadúceho počtu semenáčov, ako aj drobného porastu na vyťaženej ploche. Ťažba dreva, neskôr lesníctvo boli odbory ľudskej činnosti, ktoré podmieňovali úspešnosť banského a hutníckeho podnikania. Intenzívne sa využívalo drevo a navyše exploatovali lesy, ktoré sa sčasti obnovili výsadbou. Ich druhové zloženie, také, aké ho vidíme z časti do dnes, je na zmenenom, industrializovanom území zväčša nepôvodné. Pretože baníctvo znamenalo zdroj bohatstva, ale aj vedy a technického rozvoja, čiže pokroku všeobecne, prejavilo sa to i na vývoji a rozvoji lesníctva a lesníckej vedy.

Lesný poriadok panovníčky Márie Terézie z roku 1769 podnietil výsadbu lesných drevín na nevyužitých plochách priestranstiev pri dedinských i mestských osídleniach, ďalej určoval čo sa môže kedy rúbať a v akom množstve. Prikazoval les obnovovať a o mlad' sa starať. Ďalej zabezpečoval trvalosť produkcie v lesnom hospodárstve a bol podnetom k otvoreniu lesníckej výučby na Baníckej akadémii v Banskej Štiavnici v roku 1770. Z významných osobností treba pripomenúť Františka Wisnera, ktorému sa v roku 1796 podarilo založiť v Liptovskom Hrádku lesnícku školu, ako prvú vo vtedajšom Uhorsku, teda strednej Európe. V roku 1807 vzniká

Lesnícky ústav pri Banskej akadémii v Banskej Štiavnici, ktorý plnil funkciu učilišťa pre výchovu lesníckych odborníkov. Zakladateľ tohoto ústavu prof. Dr. Henrich Dávid Wilkens prednášal väčšinu prírodovedných i lesných disciplín. Úzko spolupracoval s najvýznamnejšou lesníckou osobnosťou Slovenska - s vynikajúcim lesným hospodárom, banskobystrickým lesmajstrom Jozefom Dekretom Matejoviem, ktorého meno nesie aj dnešná lesnícka škola v Liptovskom Hrádku. Človek, ktorý dokázal naše lesníctvo pozdvihnúť na vysokú európsku úroveň novými teoretickými znalosťami a hlavne mnohými praktickými metódami. Známe sú jeho výskumné i projekčné práce v umelej obnove alebo v hospodárskej úprave lesov. Prvý zákonný článok, č. 31 ošetrojúci kvázi lesné hospodárstvo sa datuje k roku 1879 a s viacerými zmenami a doplnkami fungoval až do roku 1960.

Nie je možné chápať lesy ako izolovaný fenomén, ktorého sa nič netýka. Práve naopak, lesy tvoria súčasť hospodárskej sféry. Pre tú platí, že ako sa les zrkadlí na pokojnej vodnej hladine, tak aj politicko-spoločenské dianie sa zrkadlí na živote lesa.

Lesy sú pre slovenskú krajinu najvýznamnejším darom, skutočným národným bohatstvom. Preto je pochopiteľné, že prevažná väčšina chránených území, ktoré predstavujú najzachovalejšie a najcennejšie prírodné časti, reprezentujúce biologicko-ekologickú mnohotvárnosť slovenskej prírody sa nachádza na lesnom pôdnom fonde.

História dokazuje, že práve lesníci to boli, ktorí prví uplatňovali vo svojej práci hľadiská ochrany prírody dávno predtým, ako vznikli inštitúcie ochrany prírody.

Vďaka stabilite lesných ekosystémov výrazne sa zabrzdili denaturačné procesy a zachovali sa priestory človekom málo narušenej prírody, kde nachádzajú svoje útočisko mnohé pôvodné druhy fauny a flóry, ktoré inde v Európe už vyhynuli. Vzťahy medzi človekom a prírodou prechádzajú kritickým obdobím. Dlhodobým pôsobením civilizačných faktorov došlo k narušeniu rovnováhy prírodných ekosystémov najmä zdravotného stavu lesov, čo sa prejavuje aj na územiach osobitne chránených. Okrem negatívneho vplyvu imisí, abiotických a biotických činiteľov sa na súčasnom stave lesov podieľajú aj spôsoby obhospodarovania, ktoré v 80-tych rokoch často uprednostňovali krátkodobé ekonomické efekty. V úsilí znížiť náklady spojené s ťažbou a dopravou dreva dochádzalo k industrializácii výrobného procesu a potláčanie princípov biológie lesa. To je dnes už zmenené a v praxi sa používa metóda pestovania lesa blízkeho prírode a lesníctva plniaceho viaceré funkcie - integrované lesníctvo.

Zdroj: Internet

POHĽAD DO HISTÓRIE NÁUČNÝCH CHODNÍKOV

Prvé náučné chodníky boli vybudované na začiatku 20. storočia v Spojených štátoch amerických. V Európe začali vznikať po prvej svetovej vojne v Nemecku. Z európskych krajín sa vo väčšom rozsahu budujú a využívajú vo Veľkej Británii. Na trase väčšiny už vybudovaných náučných chodníkov nie je možné pozorovať to, čo je prezentované na informačných paneloch. Chýba im názornosť. Lesnícky skanzen vo Vydrowskej doline Informačný panel kultúrno-historického náučného chodníka mestom Sliach Prvý náučný chodník na území Slovenska otvorili v roku 1960 v Prielome Dunajca na úseku Červený Kláštor – Lesnícky potok v Pieninskom národnom parku. V Čechách prvý náučný chodník otvorili v roku 1965 a vedie cez národnú prírodnú pamiatku Medník. V minulosti boli zriaďované aj dočasné (príležitostné) náučné chodníky, najmä lesnícke. Ako príklad možno uviesť náučnú trasu s 32 zastávkami v lesoch bývalej Štátnej lesnej správy Piarg (Štiavnické vrchy), ktorú vytvorili pri príležitosti exkurzie Ústrednej jednoty československého lesníctva. Po skončení exkurzie náučný chodník zanikol. Prvý náučný chodník, vedúci k sprístupnenej jaskyni na Slovensku, bol vybudovaný k Harmaneckej jaskyni v roku 1992 pri príležitosti 60. výročia jej objavenia. V minulosti vznikali aj školské náučné chodníky,

napr. náučný chodník k ústiu Detvianskeho potoka, otvorený v roku 1998. Informačné panely ilustrovali žiaci IV. základnej školy v Detve. Tento náučný chodník v priebehu jedného roka zničili vandali. Podobný osud (dokonca dvakrát) postihol aj náučnú lokalitu, zameranú na poznávanie lesných drevín v parku pod Pamätníkom SNP v Banskej Bystrici, ktorá mala slúžiť najmä školám ako „živý kabinet“. Úvodný panel náučnej lokality v Banskej Bystrici, ktorú zničili vandali. Banický náučný chodník v Španej Doline - zastávka na halde šachty Maximilián takýto zámer bol po tretíkrát úspešne realizovaný v Lesníckom skanzene (náučná lokalita) vo Vydrowskej doline pri Čiernom Balogu na „chodníku lesného času“. Príkladom náučných chodníkov vybudovaných občianskymi združeniami je Banický náučný chodník (Malý banský okruh) v Španej Doline (otvorený roku 2005). Príkladom „obecných“ náučných chodníkov je sústava náučných trás v Malachove, z ktorých tri (Rekreačná dolina, Banský chodník a Prírodovedný chodník s okruhmi) sa zrealizovali v roku 2011 a v budúcnosti k nim pribudnú ďalšie dve (Poštová cesta a Historický chodník).

Zdroj: Internet

VYDRA RIEČNA – KLENOT SLOVENSKÝCH VÔD

Na prvý pohľad nenápadná obyvateľka riek a potokov – vydra riečna – je fascinujúcim tvorom, ktorý obýva slovenské vodné toky. So svojím hladkým telom, hravou povahou a tichým životom sa často ukrýva pred zrakom človeka. No práve jej prítomnosť je dôkazom toho, že voda v danej lokalite je zdravá a životaschopná. V tomto článku vás pozývame nahliadnuť do sveta vydier, ich každodenného života, potrieb aj výziev, ktorým čelia.

Vo vode je doma

Vydra riečna má dlhé, štíhle telo, ktoré je ako stvorené na plávanie. Srsť má hustú a mimoriadne vodeodolnú – vlastne ide o jednu z najhustejších srstí v živočíšnej ríši. Meria približne jeden meter, samce bývajú väčšie než samice a vážia medzi 6 až 12 kilogramami. Jej typickým znakom je dlhý, silný chvost a husté fúzy, ktoré jej slúžia ako senzory vo vode.

Na Slovensku sa vydry vyskytujú takmer všade, kde nájdú čistú vodu a dostatok úkrytov. Obľubujú rieky, potoky, mokrade či rybníky – čím pokojnejšie a divokejšie miesto, tým lepšie. Brehy zarastené vegetáciou im poskytujú skrýše a tiché zákutia na oddych. Svoje nory si často vyhrabávajú pod koreňmi stromov alebo využívajú prirodzené dutiny v brehoch.

Nočný lovec a tichý pozorovateľ

Vydra je nočný tvor. Cez deň oddychuje ukrytá vo svojej nore, v noci ožíva. Pohybuje sa potichu,

obratne pláva, skáče cez kamene a potápa sa v hľadaní potravy. Je výborným plavcom – pod vodou vydrží aj niekoľko minút a počas plávania zatvára uši aj nozdry.

Hlavnou zložkou potravy vydry sú ryby, najmä menšie druhy, ktoré ľahko uloví. No nepohrdne ani žabami, rakmi, slimákmi, hmyzom, či dokonca vtákmi alebo malými cicavcami. Vydra je flexibilný lovec – prispôsobí sa aktuálnej ponuke potravy. V zime loví najmä tam, kde voda nezamrzá – pod ľadom dýcha pomocou vzduchových bublín.

Vydry sa pária počas celého roka, najčastejšie však na jar. Samica po približne dvojmesačnej gravidite vrhne 1 až 4 mláďatá. Tie sa rodia slepé a bezmocné, úplne závislé na matke. Keď vyrastú, vydra ich učí plávať, loviť aj prežiť vo voľnej prírode. Mláďatá zostávajú s matkou skoro rok, kým sa osamostatnia.

Ohrozená

Napriek tomu, že populácia vydier na Slovensku sa v posledných desaťročiach zlepšila, stále čelí mnohým nebezpečenstvám. Znečistenie vôd, výstavba priehrad, ubúdanie vhodných miest na život, zrážky s autami či pytliactvo sú len niektoré z problémov, ktorým musia vydry čeliť. Ich ochrana preto ostáva dôležitou súčasťou starostlivosti o naše prírodné dedičstvo.

Vydra riečna nie je len krásnym a zaujímavým tvorom, ale aj mimoriadne dôležitou súčasťou

ekosystému. Ako vrcholový predátor vodných tokov má vydra kľúčovú úlohu pri udržiavaní rovnováhy v rybích populáciách. Pomáha regulovať počet rýb, ktoré by mohli preťažiť ekosystém a poškodiť rastlinstvo alebo narušiť potravinový reťazec.

Okrem toho jej aktivity prispievajú k čistote a zdraviu vôd. Vydry totiž lovia predovšetkým choré, slabé alebo prebytočné jedince, čím pomáhajú zabráňovať šíreniu chorôb a udržiavajú populácie v dobrej kondícii. Ich prítomnosť je tak signálom, že voda je čistá a prostredie zdravé.

Vydry tiež priamo aj nepriamo ovplyvňujú ďalšie druhy živočíchov a rastlín v okolí. Napríklad vyhrabávaním nôr a vytváraním chodníčkov menia miestnu krajinu, čo umožňuje vznik rôznych mikrohabitatov pre iné druhy. Ich lovecká činnosť ovplyvňuje aj správanie a rozloženie iných živočíchov, ako sú vtáky, malé cicavce alebo obojživelníky.

Vďaka svojej citlivosti na zmeny v prostredí sú vydry považované za tzv. „indikátorové druhy“, ktoré nám pomáhajú odhaliť problémy v ekosystéme ešte predtým, ako by sa prejavili vážnejšie následky.

Ako ich môžeme chrániť?

Vydra riečna je na Slovensku zákonom prísne chráneným druhom. Počas 20. storočia, kedy sa vodné ekosystémy masívne znečisťovali a boli narušené výstavbou priehrad a ciest, počet vydier klesal na nebezpečne nízke úrovne. Našťastie, od 90. rokov sa situácia začala zlepšovať vďaka zlepšeniu kvality vôd a rozvoju ochranných programov.

Ochrana vydier zahŕňa viacero kľúčových oblastí:

- **Zachovávanie prirodzených brehov** riek a potokov, ktoré vydrám poskytujú úkryty a miesta na hniezdenie.
- **Znižovanie znečistenia vôd** prostredníctvom regulácie priemyselných a poľnohospodárskych odpadov.
- **Výstavba podchodov a bezpečných priechodov pod cestami** na zamedzenie úmrtí vydier pri premávke.
- **Výchova verejnosti a osvetové kampane**, ktoré pomáhajú ľuďom lepšie pochopiť dôležitosť vydier a potrebu ich ochrany.

Slovenské organizácie na ochranu prírody spolupracujú s vedcami, štátnymi inštitúciami a dobrovoľníkmi na monitoringu populácie vydier, na výskume ich biológie a tiež na projektoch záchran zranených jedincov. Zaujímavou súčasťou ochrany je aj zapojenie občanov, ktorí môžu hlásiť pozorovania vydier a tak pomáhať odborníkom sledovať ich pohyb a zdravie.

Vydra riečna je skutočný poklad našich vôd. Tichý nočný lovec, oddaná matka a nenápadná strážkyňa prírodnej rovnováhy. Hoci ju často nevidíme, jej stopa – doslova aj obrazne – zanecháva hlboký odtlačok v našich vodách. Veríme, že aj vďaka tomuto článku sa na vydru budete pozerat' inak – ako na obyvateľku prírody, ktorá si zaslúži náš obdiv a ochranu.

Zdroj: Internet

ORGOVÁN – VIAC NEŽ LEN KRÁSNA VÔŇA

Orgován poznáme hlavne ako okrasný krík, ktorý na jar zaplaví záhrady svojimi nádhernými fialovými, ružovými alebo bielymi kvetmi. Jeho sladká vôňa nám často pripomína teplé jarné dni a príchod leta. Ale vedeli ste, že orgován nie je len pôžitkom pre oči a nos? Táto rastlina ukrýva v sebe starobylé liečivé tajomstvá, ktoré ľudia využívali už pred stovkami rokov a ktoré dnes opäť vzbudzujú záujem odborníkov aj milovníkov prírody.

Orgován, odborným názvom *Syringa vulgaris*, pochádza zo vzdialeného Balkánu, ale dnes ho nájdete takmer všade v Európe i inde vo svete. Tento ker môže vyrásť do výšky niekoľkých metrov a na jar sa celé zahalí do hustých strapcov kvetov, ktoré lákajú motýle a včely. Okrem jeho pôsobivého vzhľadu však orgován ponúka aj liečivú silu ukrytú vo svojich listoch, kvetoch či kôre.

Starodávna prírodná lekárň

Od dávnych čias ľudia objavili, že z orgovánu sa dajú pripraviť rôzne liečivé nápoje a obklady. Na dedinách sa z listov a kvetov varili odvary, ktoré pomáhali znižovať horúčku alebo uľaviť od bolesti. Reumatické bolesti a zápaly sa liečili tinktúrami z kvetov, ktoré sa natierali na postihnuté miesta. Čaj z orgovánu sa často pil pri tráviacich problémoch a na posilnenie tela. Nechýbali ani obklady na rany či ekzémy, ktoré pomáhali rýchlejšiemu hojeniu a zmiernovali zápal.

Čo v orgováne vlastne lieči?

Tajomstvo jeho liečivej sily spočíva v prírodných látkach, ktoré obsahuje. Patria medzi ne antioxidanty, ktoré pomáhajú chrániť bunky pred poškodením, a protizápalové látky, ktoré zmierňujú opuchy a bolesti. Ďalej sú tu flavonoidy a fenolové kyseliny – prírodné zlúčeniny s antibakteriálnym a antivírusovým účinkom. Esenciálne oleje, ktoré orgován vydáva, nie sú len krásne voňavé, ale majú aj schopnosť bojovať proti niektorým škodlivým mikróbom. Navyše, tieto oleje podporujú relaxáciu a môžu zmierniť stres, čo je dôvod, prečo sa orgován využíva aj v aromaterapii.

Ako si orgován dopriať?

Najjednoduchšie je pripraviť si čaj z jeho kvetov alebo listov, ktorý môžete piť pri prechladnutí či na upokojenie. Na vonkajšie použitie sa často pripravujú tinktúry alebo masti, ktoré pomáhajú pri bolestiach kĺbov, zápaloch a kožných problémoch. Esenciálny olej z orgovánu je skvelý do difuzéra alebo na masáže, keď si chcete dopriať chvíľku relaxu.

Napriek tomu, že orgován je prírodný liek, nie je úplne bez rizík. U niektorých ľudí môže spôsobiť alergickú reakciu, najmä ak používajú esenciálny olej priamo na kožu. Tiež by sa nemal používať vo veľkých množstvách bez konzultácie s odborníkom, pretože niektoré látky v ňom môžu byť v nadmernom množstve dráždivé alebo škodlivé. Tehotné a dojčiace ženy by mali jeho použitie konzultovať s lekárom.

Takže nabudúce, keď budete prechádzať okolo orgovánu rozkvitnutého v plnej kráse, spomeňte si, že táto vôňa nie je len potešením pre zmysly – je to aj jemný hlas prírody, ktorý ponúka pomoc a úľavu. Orgován tak nie je len ozdobou, ale aj starodávnym liečivom, ktoré môže obohatiť aj náš moderný svet.

Zdroj: Internet